

ЎЗБЕКИСТОН
1918 йил
21 июндан
чиқа бошлаган

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

Ўзбекистон Компартияси XXII съезди
иккинчи босқичи арафасида

Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг биринчи босқичи ўтгандан буён ярим йил вақт ўтди. Ана шу қисқа даврда ижтимоий-сиёсий ўзгаришлар тез суръатлар билан рўй беряпти. Аммо шунинг ҳам айтиш керакки, уларнинг қўлчиллиги қисми етарли самара бермаётган.

Жумҳуриятимиз мустақиллиги учун курашда олаётган сиёсий куч — Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съездининг иккинчи босқичи бу масалаларда аниқ ва қатъий нукта назарини намойиш қилади, деб ўйлаймиз. Эеро, ҳаётнинг ўзи халқимиз тинчлигини, хотиржамлигини, эртанги кунга бўлган ишончини кучайтиришни талаб қилапти.

Съездининг биринчи босқичидан кейин меҳнат жамоаларида, ўқув юртиларида, маҳаллаларда бўлиб, кўп учрашувлар ўтказдик. Коммунист ва партиясизлар билан суҳбатлашдик, уларга съезд материалларини тўғридан тўғри бердик.

Умуман аҳоли Ўзбекистон Коммунистик партиясининг, жумҳурият раҳбариятининг тўғри йўлдан ҳаёт кўрсатишига, Чунки уларнинг турмуш шароитини яхшилаш борасида бир қатор амалий ишлар қилинди. Жумҳурият Президентининг шу йўналишдаги Фармонлари илҳом берди, амалга оширилган ишлар халқ ҳақидаги ғамхўрликнинг ёрқин намунаси бўляпти.

Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасида аниқ коммунистлар дилидаги ғаллар ёзилган. Бинобарин Компартиянинг мақсади меҳнатқиллар турмуш фаровонлигини яхшилаш бўлиб қолган ва шундай бўлиб қолади ҳам. Ойди, тўғри, халқчилик сиёсат ҳеч қачон инқирозга ўз тутмайди. Мен бунинг партиямиз Ҳаракат дастури мисолида аққол сезиб турибман. Қолаверса, мамлакатимизнинг марказида ва бир қанча минтақаларида КПСС шанига бўлмағур таъналар айтилиб, унга нисбатан қўруқчилик ҳаракатлари авж олаётган бир пайтда жумҳуриятимизда Коммунистик партия ўз нуфузини, халқ орасида обрў-этиборини сақлаб турибди. Фикримнинг далили сифатида шундай мисол келтироқчиман. Ўтган йили районимизда 96 нафар киши партияга қабул қилинган эди. Шу йилнинг ўтган даврида 149 киши коммунистлар сафига қўшилди. Биз ҳаммамиз ақдид бўлиб, Ўзбекистон Компартиясининг Ҳаракат дастурини амалга оширадиган бўлсак, партиямиз обрў-этибори янада кўтарилишига ҳеч шак-шубҳа йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас.

Эндилдики олдимизда жумҳуриятимиз иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, меҳнатқилларнинг таъминоти, ижтимоий адолатини қарор топтириш, халқимизнинг маънавий дунёсини бойитиш эканлиги аққол кўриниб турибди. Шу боис, у коммунистлар томонидан

асосан қўллаб-қувватланмоқда. Аини пайтда жуда кўп тақдирлар ҳам билдириляпти. Улар қозғола қолиб кетмаслиги, ҳар бир тақдир инобатга олиниши зарур. Ана шунда бу ҳужжат мукамаллик касб этади.

Хусусан, менинг ҳам бу борада ўз фикрларим бор. Назаримда Ўзбекистонда ҳажм жиҳатидан анча катта. Уни қисқартириш, баъзи жиҳатларини эса кўрсатма ва Низомида акс эттириш мумкин. Қолаверса, Ўзбекистон Компартияси фаолиятини тўғридан тўғри тўғрисидаги 8-бўлим олиб

партия ташкилотлари ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Энг асосий ана шу сиёсий ҳужжатлардан келиб чиқиб, кам таъминланган аҳолининг ижтимоий жиҳатдан ҳимоя этилишига эришиш лозим. Шунингдек, аҳолини иш билан таъминлаш иккинчи планга ўтди кетмаслиги керак. Партия ташкилотлари бу борада чуқур таҳлил этилган асосли маълумотларга таяниб иш кўришлари лозим.

Маълумки, Орол бўйи ҳудуди табиати ва экологияси йил сайин ёмонлашиб борапти. У ўз навбатида

Иқтисодий
янгиликлар

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

● Бутуниттифок нефть ва газ илмий тадқиқот илмгоҳида «Газохим-1» асбоби ишлаб чиқилди. У «Муборакгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасига газ қувурлари хизмат муддатини узайтиришда ёрдам беради. Асбоб қувурлардаги занглари тизилганда, йилга камда 70 минг сўм пулни тежаб қолдиради.

Бошқарма жамоаси кейинги уч йилда юздан ортиқ иттироқчилик тақдирларини жорий этди, бундан олдинги иқтисодий самара 360 минг сўмдан ошиб кетди. Қончилар Муборак газини қайта ишловчи заводнинг технология қўрилма-

Назира Донирова тўқувчилик касбининг эгаллашга киришганига кўп вақт бўлган йўқ. Лекин у қисқа вақт мобайнида бу ҳунарнинг ўзига хос кўп жиҳатларини ўзлаштириб олди. Бугунги кунда ёш тўқувчи корхона меҳнат жамоасининг йилни яхши якунига учун олиб бораётган ишга ўзига хос ҳисса қўшаётир.

Суратда: Самарқанд шаҳридаги бахмал тўқиш фабрикаси сергайрат ишчиси Назира Донирова.

А. ХАЛИЛОВ олган сурат.

ҲИССА

Ўзбекистон матбуот кооперацияси ходимлари қишлоқ аҳолисини савдо хизматини яхшилашга ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. «Ўзбекбирлашув» жамоаси шу йил учинчи квартал ҳамда 9 ойлик план топшириқларини ва социалистик мажбуриятларини барча кўрсаткичлар бўйича тўлиқ бажариб, «Центросоюз» ва Бутуниттифок Касаба союзлари Марказий Комитетининг Кўмак Қизил байроғи ҳамда биринчи даражада пул мукофотини олишга муваффақ бўлди.

Чакана савдо режаси 105,8 фоиз бажарилиди. Шартнома асосида гушт ва гушт маҳсулотлари сотиб олиш 94,9 минг тонна ўрнига 99,3 минг тонна ёки 104,9 фоиз, шартнома асосида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиш 631,9 миллион сўм ўрнига 640,9 миллион сўм қилиб ёки 101,4 фоиз бажарилиди.

М. АЛИМОВА.

ЎЗБЕКИСТОН ҲАЁТИ

Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

рига ҳар йили тўрт миллион кубометрга яқин газ юборадилар. Конденсат қазиб олиш мақсади билан анча ўзгариш келди. Жамоа барча шартномавий мажбуриятларини муддатда бажармоқда.

МАҲСУЛОТ ХИЛЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

● «Ферганаврогоспиромонта» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Қўқондаги мотор ремонт заводида бир йўла бир неча янгилик қилинди. Бу ерда ишлаб чиқаришнинг янги йўналишлари янгиликлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Улар кичик корхоналар учун мулккаланган бўлиб, мева ва себзавотларни қайта ишлашда қўлланилади. Усулнинг тажриба намунаси маҳаллий мусаллас — арақ заводида муваффақиятли равишда ишлаб чиқариш синида қилинди.

Бошқа бир янгилик — 25 куб метр сиринга газ бўлган пўлат сув минералсини кўйлаб ишлаб чиқариш бўлиди.

[ЎзТАГ мухбири]

КУН ТАРТИБИДА— ЯНГИ АТАМАЛАР

Ўзбек тилини ривожлантириш, унинг асарият атамаларини қайтадан ишлаб чиқиш, тилин маълум даражада тартибга солиш мақсадида илм-фаннинг турли соҳаларида меҳнат қилаётган олимлар ҳамда бошқа мутахассислар талайгина ишларни бажармоқдалар. Жумладан, турли соҳаларга оид атамалар жамланмоқда ва муҳомадан ўтказилмоқда. Фан тармоқлари бўйича лугатлар тузилаётир. Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Атамашунослик қўмитасининг 4 декабрь кунги бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида ана шу масалалар муҳомада қилинди. Атамашунослик қўмитаси бўлимининг ва секциясини бошлиқларининг ўз соҳалари бўйича ахборотларини тингладилар.

Мажлис иштирокчилари тибийетта, иқтисодиётга доир ҳамда матбуотда ишлатиладиган туркум атамалар ҳусусида фикр алмашдилар. Соғлиқни сақлаш соҳасига мўлжалланган янги лугатни тасдиқладилар. Лугат тибийетта доир 1,5 мингта атамани ўз ичига олган.

[ЎзТАГ].

САМУМГА— ЯШИЛ ҒОВ

Ўрмончилар Орол саҳрасида кўп буронларини яшил ихоталар билан тўсишни тақдир қилмоқдалар. Ушбу муаммага бағишланган Бутуниттифок кенгаши 4 декабрь кунги Тошкентда очилди. Унда мамлакатнинг турли минтақаларидан келган олимлар, амалиётчи ўрмончилар қатнашмоқдалар.

Кўриб бораётган денгиз тубини ҳозир бежиз саҳро деб аташмапти. Орол сувининг сатҳи ҳар йили ярим метр пасайиб бормоқда. Натжида ҳозир деярли 3 миллион гектар саҳро пайдо бўлди. Орол атрофида йилга 300 мартагача кучли қум-туз буронлари бўлаётганининг сабаби ҳам ана шунда. Олимлар берган маълумотларга қараганда, туз чангини шомол экология фелокати зонасидан 300 километргача масофага учиб бормоқда. Бироқ турли идоралар кўраётган чора-тадбирларга қарамай, денгиз атрофидаги вазият жуда оғир.

Мана шундай шароитда кўч...

[ЎзТАГ].

МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

1990 йил 4 декабрь кунги Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари сайловини ўтказувчи марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисини Марказий сайлов комиссиясининг раиси Қ. А. Аҳмедов олиб борди.

Марказий сайлов комиссияси Фарғона вилоят 423-Чуваланчи сайлов округидан ўрин бўшаб қолган депутат ўрнига Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари сайловининг якуналарини кўриб чиқди ва вилоятдаги 3-деҳ-

қончилик-саноат қурилиши трести бошқарувчисининг ўринбосари Қасимжон Қодирнинг Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлиги бўйича қўйилган олд.

Тошкент шаҳридаги 37-Қорақамиш сайлов округида ва Бухоро вилоятининг 178-Олот сайлов округида ўрин бўшаб қолган депутатлар ўрнига Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлиги номзодларини кўрсатиш ва бўйхатта олиш якуналари тўғрисидаги ахборот ҳам тингланди.

Наманганда 4 декабрьга ўтар кеча осойишта ўтди. Маъмурлар вазиятини назорат қилиб турибдилар, аҳолини барқарорлаштириш чоралари кўрилмоқда. Ўзбекистон ССЖ Президент Кенгашининг аъзоси, жумҳурият ички ишлар вазир В. М. Кемалов ЎзТАГ мухбирига ана шунини маълум қилди.

Илгари хабар қилинганидек, 2 декабрь кунги шаҳарда бўлиб ўтган мажор оммавий тартибсизликлар бошланишига сабаб бўлди; рейсдаги автобусда ички ишлар қўшин-

Намангандан олган хабар ТУН ОСОЙИШТА ЎТДИ

бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилуш идораларининг ходимлари, совет, партия ходимларидан 640 киши етиб келди, бироқ улар оммавий муштлашувнинг ва ҳарбий хизматчиларини калтаклашнинг олдини олишга муваффақ бўлмадилар. Натжида Ички ишлар вазирлиги ички қўшинларининг

5 аскери ва фуқаролардан уч нафари ҳалок бўлди. Милция ходимларидан 25 киши жароқатланиб ва улар касалхонага ётқизилди.

Тунга бориб назорат бирмунча изга тушди, бироқ кескинлик сақланиб турди. Вилоят партия-ҳўжалик фелокларининг йилгида вужудга

— Учрашувга, назаримда, бир қанча қизқичли тақдирларини тайёрладик. Бу тақдирлар иқтисодий, ижтимоий ва маданий турмушнинг турли соҳаларига тааллуқлидир. Халқ истеъмоли моллари, электрон техника ишлаб чиқаришнинг қўшма корхоналари тузиш керак бўлади. Илмгоҳимиз билан Сеулдаги халқ-

кеган аҳвол таҳлил этилди. Йилнинг 3 декабрь кечаси совет учда ўтказилди. Мажлисда Наманганга келган жумҳурият Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг биринчи ўринбосари И. Х. Жўрабеков қатнашдилар.

Тартибсизликлар сабабларини ўрганиш юзасидан комиссия тузилди, жумҳурият Ички ишлар вазирлиги ва прокуратураси тергов олиб бормоқда.

аро тадқиқотлар илмгоҳи ўртасида иқидий ҳамдўстлик тўғрисида шартнома тузиш имкониятларига доир масала жиддий ишлаб чиқилмоқда. Бу ерда гап фақат истиқбол ҳақида кетаётгани йўқ. Ҳозирнинг ўзидаёқ бирлашган фаолиятимизнинг самаралари кўриниб қолди. Жумладан, Жанубий Кореяда мутахассисларимиз таъйинланган «Ўзбекистон иқтисодиёти» тарихи ва маданияти китоби нашр этилди. Тошкент конференциясининг қатнашчилари мажор учрашув Жанубий Корея Президенти Ро Де Унинг ССЖИга ташириш арасидада ўтаётганини таъкидладилар. Иккала томон бу таширидан кўп нарсани кутишмоқда. Мухими, ўзаро ишончсизликлар даражаси ўтиб кетди, ўзаро қалб иқтисодий алоқаларини йўлга қўйиш вақт келди.

Жанубий Корея делегациясининг аъзолари жумҳуриятимиз пойтахтининг бир қанча корхоналари ва илмгоҳларида бўлидилар. Ўзбекистонда ўзларининг иқтисодий ватанига эга бўлган ватандошларини ишлаб, меҳнат қилаётган Ким Пен Ха номли жамоа ҳўжалигига борадилар.

[ЎзТАГ мухбири].

Инсонпарварлик ёрдами йўли билан чет эллардан ССЖИга юборилаётган озиқ-овқат ва дори-дармондан фойдаланишни ташкил этиш ҳақида

ССЖИ Президенти М. С. Горбачев «Инсонпарварлик ёрдами йўли билан чет эллардан ССЖИга юборилаётган озиқ-овқат ва дори-дармондан фойдаланишни ташкил этиш ҳақида»ги фармойишни имзолади.

Шу мақсадда марказий комиссия тузилди, бу комиссия ўз фаолияти ҳақида ССЖИ Президентига ҳисоб беради.

ССЖИ Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари Л. А. Воронин комиссия раиси этиб тасдиқланди. Комиссияга олинаётган дори-дармон ва бошқа молларни ташиш ҳамда тақсимлаш

мажбурият тартибига ҳокимият ва бошқарув идораларининг, жамоатчиликнинг ва ҳуқуқий муҳофаза қилуш маҳкамаларининг вакиллари кирилади.

Комиссияга олинаётган дори-дармон ва бошқа молларни ташиш ҳамда тақсимлаш

га оид барча аниқ масалаларни ҳал этиш топширилган. Бу ерда биринчи навбатда тибийет муассасаларига, болалар уйлари ва қаришларнинг уйларида, оғирлардан азият чеكкан районларга юборилиши керак.

(ТАСС).

КОРЕЯ ЖУМҲУРИЯТИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ССЖИГА ТАШИРИШ ҲАҚИДА

ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг тақдирлари билан Корея Жумҳуриятининг Президенти Ро Де У 1990 йил декабрь ойининг ўрталарида Совет Иттифоқида расмий ташириш бўярида.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ УСТАВИ ВА ҲАРАКАТ ДАСТУРИ ЛОЙИХАЛАРИ МУҲОКАМАДА

Сирдарё вилояти партия комитетида Ўзбекистон Компартияси Устави ҳамда Ҳаракат дастури лойиҳаларини муҳокама этишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда вилоятдаги йирик саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотлари, ҳўжаликлар, ўқув ҳамда даволаш муассасаси

ТУПЛАНГАНЛАРНИНГ саволларига вилоят партия комитетининг иккинчи котиби С. Усмонов, вилоят партия комитети назорат-тафтиш комиссиясининг раиси Г. Честних жавоб бердилар. Қўйида ана шу мулоқот пайтида кўтарилган баъзи масалалар эътиборингизга ҳавола қилинади.

Савол: А. ШОКИРОВ, Оқолтин районидagi «Фарғона» давлат ҳўжалиги партия ташкилотининг котиби:

— Устав лойиҳасининг 10-моддасидagi партия аъзолигини ихтиёрий равишда чиқариб кетганларни яна умумий тарзда партия сафига қабул қилиш ҳақидаги қондаги сизнинг муносабатингиз қандай?

С. Усмонов: — партия-мизда ҳозирги танглик вазиятини янкор этмаслигимиз керак. 9 ой давомидa вилоятимиз партия ташкилотидa 55 киши ихтиёрий тарзда КПСС сафидан чиқди. Уларнинг 10 нафари ишчи, 19 нафари аъзоли, 4 нафари пенсионер ва ҳўжазо, Фикримича, улар орасида ҳўжирги мураккаб вазиятда гангил қолган, баъзи ошириб юборилган ташкилотларга қабул қилиб кетиб, тушунмай бу йўлга қадам қўйганлар ҳам йўқ эмас. Биз бундайларга вақти келиб ўз ҳаракатларини мазмунини чуқур ўйлаб кўриб, ҳўжаси чиқариб олишларига, бошқача айтганда маълум муддатда бу борада оқ-қорани ажратиш олишларига имкон беришимиз керак.

ЗАЛДАН ЛУҚМА: — Ундайларга яна яхши бўларканда: улар турғунлик даврида амалдор бўлиш, партия имтиёзларидан баҳрамандлик ниятида партияга кирган эдилар, коммунистларга оғир бўлган давларда партиядан чиқиб кетишса, кейин ўйлаб кўриб ишларимиз юришиб кетганда яна қайтиб кирарисинми?

ЖАВОБ: — Биз одамларга ўйлаб кўриш учун вақт беришимиз керак. Устав лойиҳасининг шу моддаси бўлимоқда. Менимча, ихтиёрий чиқиб кетганларни вақти келиб яна умумий тарзда қабул қилиш мумкин, деган қондан сақлаб қилиш билан пировардида ютқазмаймиз, деб ўйлайман. Бу ўринда масалани кенроқ ендашишга тўғри келади.

А. ТУҒЧИЕВ, Ховос районидagi Муқимий номли ўрта

янги сиёсий вазият Ўзбекистон Компартияси Марказий идоралари олдига юксак талаблар қўймоқда. Уларнинг фаолиятида рух-рост ва принципиал фикрлашув, кенг ошқоралик, қарорлар қабул қилишда чинакам баҳамжиҳатликни бундан буён ҳам қарор топтириш лозим. Партия қўмиталари комиссияларининг ишнинг устуни йўналишлари соҳасидаги мавқеини сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш зарур.

(Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасидан).

Авалло лойиҳанинг умумий тузилиши ва шакли тўғрисидаги мулоҳаза. Уставнинг бандлари аниқлаштириш ва ихчамлаштиришга муҳтож. Маълумки, ҳар бир банд бир неча қондаларни ўз ичига олган. Уставга муножаат қилган пайтда бу ноқулайлик туғдиради. Мисол учун, партия йиғилишида «Фалончиев Уставнинг 8-бандига риоя этмайпти», дейилди. Лекин бу банднинг қайси бир қисмига риоя қилинмапти — буни аниқлаш анча мураккаб бўлади, ортиқча вақт йўқотилади. Агар ҳар бир қонда, ҳар бир қисм банднинг ичига рақам қилиб белгилаб қўйилса, айтиш мумкин бўлар эди. Масалан: 8-банднинг а) қисми ёки 10-банднинг б) қисми каби. Натижада Уставнинг ҳар бир қондаси аниқ, тушунарли ва фойдаланишга қулай бўлади.

Лойиҳанинг III бобида партиянинг ички демократияси, IV бобида эса партиянинг ташкилий тузилиши берилган ва бу билан мантқиқий кетма-кетлик, оддийдан мураккабга қараб бориш тартиби бузилган. Бу ўринда биринчи навбатда партиянинг ташкилий тузилиши, унинг қандай қисмлардан иборат бўлиши каби ташкилий жиҳатлар, сўнгра эса моҳияти, яъни партия ички демократияси масалалари беришимиз лозим. Бунинг учун III бобин IV, IV бобин эса III қилиб алмаштириш зарур. Шундангина Уставнинг мантқиқий тартибини таъминлай оламиз. Бундан ташқари, Уставнинг VII бобин алоҳида ажратиб қўйиш ҳўжати йўқ. Ундаги ягона қонда — Компартиянинг қароргоҳи масаласи соф ташкилий тусда

мактаб бошланғич партия ташкилотининг котиби:

Партиядан ўчирилган шахсларни қайтадан қабул қилишда онгли равишда жиноят қилган билан тасо-диф туфайли жиноят содир этганга муносабат қандай бўлиши керак?

ЖАВОБ: Устав лойиҳасида умумий қондалар белги-лаб берилган. Бошланғич партия ташкилотлари эса ҳар қайси масалага ишга кон-крет шароитдан келиб чи-

қиб ендашишлари керак. Бу ўринда бошланғич таш-килотларнинг эркин ҳаракат қилишлари учун катта имко-ниятлар берилаётди.

Ҳ. ХУСАНБОВ, Илчи районидagi «Октябрь» 60 йиллиги» давлат ҳўжалиги партия ташкилотининг коти-би:

— Баъзилар ҳўжаликда у ёки бу ишга аралашиб айрим жиноятга шерик бў-либ қоладилар. Улар пир-вардида бир-бир ариш йил шартли озодликдан маҳрум этиладилар ёки жарима тў-лайдилар. Бундай шахслар-нинг партиядан ўчирилиши тўғри бўладими?

РАИСЛИК ҚИЛУВЧИ: — Бу ҳақда элда ўтирганлар-да қандай фикрлар бор?

ЗАЛДАН ОВОЗ: — Жи-ноят қилганга ўтиришнинг ўзи инсон учун катта бир жаза. Бунинг устига пар-тиявий жаза ҳам бериш адолатсизлик бўлади.

Р. НОРМУРДОВ, Оқ-олтин район партия комите-ти ташкилий бўлимининг му-дир:

— Яқинда биз 64 йашар пенсионерни қайтадан пар-тия аъзолигига тикладик. У ишлаб чиқаришдаги тухмат-миз, деб ўйлайман. Бу ўринда масалани кенроқ ендашишга тўғри келади.

А. ТУҒЧИЕВ, Ховос райо-нидagi Муқимий номли ўрта

янги сиёсий вазият Ўзбекистон Компартияси Марказий идоралари олдига юксак талаблар қўймоқда. Уларнинг фаолиятида рух-рост ва принципиал фикрлашув, кенг ошқоралик, қарорлар қабул қилишда чинакам баҳамжиҳатликни бундан буён ҳам қарор топтириш лозим. Партия қўмиталари комиссияларининг ишнинг устуни йўналишлари соҳасидаги мавқеини сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш зарур.

(Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасидан).

Авалло лойиҳанинг умумий тузилиши ва шакли тўғрисидаги мулоҳаза. Уставнинг бандлари аниқлаштириш ва ихчамлаштиришга муҳтож. Маълумки, ҳар бир банд бир неча қондаларни ўз ичига олган. Уставга муножаат қилган пайтда бу ноқулайлик туғдиради. Мисол учун, партия йиғилишида «Фалончиев Уставнинг 8-бандига риоя этмайпти», дейилди. Лекин бу банднинг қайси бир қисмига риоя қилинмапти — буни аниқлаш анча мураккаб бўлади, ортиқча вақт йўқотилади. Агар ҳар бир қонда, ҳар бир қисм банднинг ичига рақам қилиб белгилаб қўйилса, айтиш мумкин бўлар эди. Масалан: 8-банднинг а) қисми ёки 10-банднинг б) қисми каби. Натижада Уставнинг ҳар бир қондаси аниқ, тушунарли ва фойдаланишга қулай бўлади.

Лойиҳанинг III бобида партиянинг ички демократияси, IV бобида эса партиянинг ташкилий тузилиши берилган ва бу билан мантқиқий кетма-кетлик, оддийдан мураккабга қараб бориш тартиби бузилган. Бу ўринда биринчи навбатда партиянинг ташкилий тузилиши, унинг қандай қисмлардан иборат бўлиши каби ташкилий жиҳатлар, сўнгра эса моҳияти, яъни партия ички демократияси масалалари беришимиз лозим. Бунинг учун III бобин IV, IV бобин эса III қилиб алмаштириш зарур. Шундангина Уставнинг мантқиқий тартибини таъминлай оламиз. Бундан ташқари, Уставнинг VII бобин алоҳида ажратиб қўйиш ҳўжати йўқ. Ундаги ягона қонда — Компартиянинг қароргоҳи масаласи соф ташкилий тусда

бу бўлиб, уни IV бобга 37-банд қилиб қўшиб юбориш мумкин. Шунда Устав бирмунча ихчамлашади.

Энди лойиҳанинг мазмунини хусусида мулоҳаза. 7-бандда Коммунист партиянинг «...бошланғич ташкилотлари-дан биринчи ишларидан ва партияни мунтазам равиш-да моддий маблағ билан қўла-б-қувватлаб турадиган Ўз-бекистон ССЖ фуқароси Ўз-бекистон Коммунист пар-тиясининг аъзоси бўлиши мумкин», дейилган. Бундан ташқари, 9-бандда яна Ўз-бекистон Компартиясининг аъ-зоси «... бошланғич партия ташкилотларидан бирининг ҳисобида турлиша, партия аъзолик бадалларини мун-тазам тўлашга мажбур-дир», деб тақдорланган. 9-бандда кўрсатилган қондан бажармайдиган шахсининг ўзи Ўзбекистон Компартияси-нинг аъзоси бўла олмаслиги 7-бандда таъкидлаб қўйил-ган-ку? Шундай экан уни яна тақдорлашнинг ҳўжати йўқ. Шу бондан ушбу тақ-дорланган жумлаларни 9-банддан чиқариб ташлаб, шу бандда фақат «бошланғич партия ташкилотининг фао-лиятида қатнашишга ва ўз фаолияти ҳақида ҳисоб бе-риб турлиша мажбурдир», деган жумланинг ўзини қол-дириш қиёфадир.

9-банднинг охириги қатори-да Ўзбекистон Компартияси аъзоси «...виждонан меҳнат қилишга мажбурдир», де-

лари партия ташкилотларининг котиблари, район партия комитетларининг бўлим мудирлари, вилоят партия коми-тетини, вилоят ва район газеталарининг ходимлари иштирок этдилар. Йиғилиш эркин, дўстона фикр алмашув, ўзаро мулоқот, савол-жавоб тариқасида ўтказилди.

Бу ўринда нима қилиш ке-рак? Ҳаётимизда шу синга-ри мураккаб воқеалар учраб турибди. Тўғриси, баъзи ҳўжарда қандай йўл тутиш, нима қилиш кераклигини билмай қолаётмиш.

С. Усмонов: — Ўтган даврда ҳақиқатан ҳам баъзи коммунистларга нисбатан адолатсизликка йўл қўйди. Айниқса 1982—1984 йил-ларда шундай воқеалар уч-раганига содир бўлди. Ҳозир

— Ҳозир тилга олинган икки Уставада баъзи ўзга-ришлар бор. Масалан, КПСС Уставига коммунист икки комитет аъзоси бўли-ши мумкин дейилган. Ўзбе-кистон Компартияси Уста-вий лойиҳасида эса ҳар бир коммунист учта комитетга аъзо бўлиши мумкин.

С. Усмонов: — Фик-римча, бир коммунистнинг уч комитетга аъзо бўлиш маъсадга мувофиқ эмас. Ўз ўқобилиятини бир ёки

иш бора икки комитет сафида кўрсата олади. Иккинчидан бошқалар фао-лияти учун ҳам майдон очиб беришимиз керак.

Г. ЧЕСТНИХ: — Бу ер-да сўз олаётган баъзи ўр-тоқлар қамалган чоғда ҳам партияда қилиш, судланган-ларини партиявий жаза билан яна партия сафида қолдириш керак, деган гапларни айт-тишмоқда. Бирор тасодиф туфайли ёки ноўрин айблар билан қамалганлар ишнинг кўриб чиқиш ҳақида алоҳи-да ўйлаб қўришга тўғри ке-лади. Лекин айни исботлан-ган, қамқоқ жазосига ҳўкм этилганларни партия сафида қолдириш мумкин эмас.

ЗАЛДАН САВОЛ: — КПСС Устави билан Ўзбе-кистон Компартияси Устави лойиҳаси ўртасида қандай фарқлар бор?

С. Усмонов: — Айтар-лик тафовут йўқ. Бизнинг КПСС билан бош йўналиш-ларимиз, мақсадларимиз бир. Фақат Ўзбекистон Ком-партияси Устави лойиҳасида ўз шароитимиздан келиб чи-қадиган айрим ўзгаришлар ўрин олган. Умуман, катта ўзгаришлар йўқ.

С. КАРИМОВ, Ховос те-мир йўл станцияси тармоқ партия комитетининг коти-би:

— Янги шароитда пар-тиянинг динга муносабати қандай бўлади? Бу ҳақда Устав лойиҳасида бирор аниқ фикр билдирилмаган.

ЖАВОБ: — Бу борада эскича қарашлардан воз ке-чиб, янги талаблар асосида иш олиб боришимиз керак. Қисқа қилиб айтганда диний ташкилотлар билан ўзимиз-ни қизиқтиратган масала-ларда ҳамкорлик қилмоғи-миз лозим.

(Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасидан).

ни пенсиядан ва иш ҳақи-дан алоҳида-алоҳида тўлайдилар», дейилган. Пен-сионер коммунистлардан ишлаётганликлари учун қў-шимча бадал ундириш иссоф-дани? Ишлаётган пенсио-нер бу иш ҳақини дам ол-маётганлиги, бошқа пен-сионерлардан ортинча меҳнат қилаётганлиги туфайли ол-япти. Шундай экан, пенсия-дан бадал ундиришнинг ўзи кифо.

Лойиҳанинг 44-бандида кўрсатилганидек, «партия аъзолик бадалларидан тушган маблағнинг 50 фоизига ба-ғлан қисмин» эмас, балки 60 фоизини бошланғич партия ташкилотиди қолди-риш ва шу 60 фоизнинг яр-мидан кўпрогини бевосита бошланғич партия ташкило-ти учун сарфлаб, қолган қисмин эса район, шаҳар партия ташкилотларининг марказлашган фондига ўт-казишга тақсир қилинган.

151 сўмдан 200 сўмгача — 1 сўм, 200 сўмдан 250 сўмгача — 1 фоиз, 251 сўмдан 300 сўмгача — 1.5 фоиз, 300 сўмдан ошганда — 2 фоиз.

Шу бандда «ишлаётган коммунист пенсионерлар пар-тия аъзолик бадаллари

Ўзбекистон Компартияси-нинг Ҳаракат дастури лойи-ҳасида «Иқтисодийнинг ин-сон эҳтиёжлари томон туб бўрилишини таъминлаш, ижтимоий адолат принци-пларини қарор топтириш биз-нинг стратегик йўналишимиз», деган сатрлар бор. Ҳақиқат-дан ҳам одамлар эҳтиёжини қондириш олиқ мақсаддир.

Ҳўжалигимизда озиқ-ов-қат маҳсулотлари етишти-лади. Чорвадорлар давлатга ўшш, қорақўл тери, жун

сотиш йиллик режаларини ошириб ундолдилади. Отар-қалда маҳсулдорлигини оши-риш таъминланаётганлиги учун чўпон-чўлиларнинг манфаатдорлиги ортомқда, бунда ижара усули жуда кўп келаётди.

Ҳозир қишлоқ намунали ўтмоқда. Қўтон ва бостир-

З. ИУДЛОШЕВ, Бойвот район касалхонаси бошлан-ғич партия ташкилотининг котиби:

— Ўзбекистон Компартия-си аъзоларининг ўз билет-лари бўладими?

ЖАВОБ: — Партиянинг Устави ва Ҳаракат дастури бўлганидан сўнг албатта унинг ўз билети ҳам бўли-ши керак.

М. МУРОДОВА, Оқолтин район газетаси ходими:

— Яқинда районимизда бир оилда икки киши пар-тия сафидан чиқиш исгаги-ни билдирди. Биз ўша оила-да бўлиб бу воқеанинг са-баблари билан қизиқдик. Улар, бизни фақат аъзолик бадаллари тўлаш керак бўлганига эслайдилар, бошқа пайтларда эса ташки-лот учун тўё йўқдаймиз, дейишди. Батафсил суҳбат-лашганимиздан сўнг улар ўз қарорларининг адолатли эканига шубҳалана бошла-дилар.

Вилоят партия комитети қўшида партиядан чиқиш исгаги-ни билдирётганлар билан ишлаш комиссияси ташкил этилганми? Икки-нчидан, бизнинг районда рай-ком котиблари партияга янги қабул қилинганларга аъзолик билетларини таъна-ли вазиятда топширишни расм қилмоқдалар. Бунга сизлар қандай қарайсизлар?

ЖАВОБ: — Партиядан чиқувчилар билан ишлаш комиссияси фаолият кўрса-ти турибди. Вилоят бўйича бундай ҳўжарининг бирорта-сини эътиборсиз қолдира-ганимиз йўқ. Менимча пар-тиядан чиқман дейётганлар-га ҳадеб алинавериш ҳам ўринли эмас. Ўз ташкилоти, райком, обком фаолиятидан ранжиётганликлари туфайли партия сафидан чиқиб-етганларнинг олдини ол-сак яхши бўлар эди. Ҳўжас, бу борада ҳар қайси ишга шароитдан келиб чиқиб ендашмоғимиз керак.

Партия сафига янги қа-бул қилинганларга аъзолик билетларини таънали ва-зиятларда топширишга ке-лганда эса бундай ташаббус-ни қизғин маъқулламоқ, қўлаб-қувватламоқ лозим. Бундай тадбирлар партия аъзоларининг обрў-эътибор-ини оширшга хизмат қи-лади, деб ўйлаймиз.

Вилоят партия комитети-даги ўзаро мулоқот қизгин тортишувлар, баҳслар билан ўтди. Ў икки соатдан кўп-роқ вақт давом этди. Фақат афсуски, тўлланганлар асо-сан Устав лойиҳаси атрофи-да фикр юритдилар. Ўзбе-кистон Компартиясининг Ҳаракат дастури эса бу му-лоқотда негизги эътибордан четда қолди.

А. УМАРОВ, «Совет Ўзбекистони» мух-бири.

Айримлар содир бўлган тангликнинг сабабчиси пар-тия, деб уни қоралашга ўт-моқда. Асло ундаймас. Агар Коммунист партия бўл-маганида мамлакатимизда қайта қуриш ҳам, демокра-тия ҳам бўлмади. Илгарги хатоларни тушуниб етиб, уни бартараф этишга астой-дил бел болаган партиями-згина катта иқтисодий ўзга-ришларни амалга оширмоқ-да.

Ҳозир жойларда ҳўжи-матга маҳаллий ҳўжимат раҳбарлик қилмоқда. Ҳўжа-ликларга тўла мустақиллик берилаётди. Маҳаллий аҳа-миятга молик қўлдан-қўл масалалар Советлар томо-нидан мустақил ҳал этила-ётганлиги партиянинг ҳам бевосита ўз иши билан шу-ғулланишга олиб келмоқда.

Лекин бу, партия ҳалқ ҳўжалигини юксалтириш, жумҳуриятимиз иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, ҳалқимизнинг турмушини юксалтиришда асосий роль ўйнамайдиган, дегани эмас. А-қинча, шу жиҳатдан қара-ганда Компартия Ҳаракат дастури мумкин аҳамият касб этади.

Мен коммунист сифатида Ўзбекистон Коммунист партиясининг Ҳаракат дас-турини қўлаб-қувватлайман. Шу билан бир қаторда партия ташкилотларининг марказлашган фондига ўт-казишга тақсир қилинган.

К. АДНАЕВ, Тошпи Ангрэн умумтеш-хона куланининг сиёсий иқтисод фани ўқитувчиси.

Ўзбекистон Компартияси-нинг Ҳаракат дастури лойи-ҳасида «Иқтисодийнинг ин-сон эҳтиёжлари томон туб бўрилишини таъминлаш, ижтимоий адолат принци-пларини қарор топтириш биз-нинг стратегик йўналишимиз», деган сатрлар бор. Ҳақиқат-дан ҳам одамлар эҳтиёжини қондириш олиқ мақсаддир.

Ҳўжалигимизда озиқ-ов-қат маҳсулотлари етишти-лади. Чорвадорлар давлатга ўшш, қорақўл тери, жун

сотиш йиллик режаларини ошириб ундолдилади. Отар-қалда маҳсулдорлигини оши-риш таъминланаётганлиги учун чўпон-чўлиларнинг манфаатдорлиги ортомқда, бунда ижара усули жуда кўп келаётди.

Ҳозир қишлоқ намунали ўтмоқда. Қўтон ва бостир-

Ўзбекистон Коммунист

партиясининг фао-лиятида бирон-бир синф, табақа ёки миллат ва-килларига ҳеч қандай им-тиёз берилмайдиган. У жум-ҳурият меҳнаткашлари-нинг манфаатларини, уларнинг қайси миллат-ларга мансублиги ва ди-ний эътиқодидан қатъи назар ҳимоя қилади. Жумҳурият Компартияси жамиятнинг барча тарақ-қийпарвар қучлари билан баҳамжиҳат ҳаракат қи-лишга, умумбашарий қад-риятларга амал қилади-ган, меҳнаткашларнинг манфаатларини ифода-лайдиган ижтимоий-сиё-сий ташкилотлар билан тенг шерикчилик қилиш-га тайёрдир.

(Ўзбекистон Коммунист партияси Устави лойи-ҳасидан).

Маълумки, ҳар қандай режа ҳалққа ҳам, юқори ижро

этувчи органларга ҳам бирдай яқин ва тушунарли бўлса унинг ижроси шунча тезлашади. Шунинг учун ҳам жум-ҳурият Компартияси ўз Ҳаракат дастури лойиҳасини кенг ҳалқ оmmas муҳокамасига ташлади. Айни кунларда лой-иҳа ушшоққилик билан муҳокама қилинмоқда. Мухби-римиз ҳўжарда бўлиб, одамларнинг Ҳаракат дастури ҳа-қидаги фикрларини ёзиб олди. Қўйида уларнинг айрим-ларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Ш. ИБРОҲИМОВ, Воб-кент ноҳия партия комите-тининг биринчи котиби, но-ҳия кенгаши раиси, Ўзбе-кистон ССЖ ҳалқ депутати: — Мен қатор йиллар мобай-нида ҳўжалик ишлариди иш-лаганман. Ана шу даврлар-да расман райкомнинг ҳам, ижроия комитетнинг ҳам ўз вазифалари белгиллаб қўйил-ган бўлса-да, амалда район партия комитети барча со-ҳаларга раҳбарлик қиларди. Ҳақиқий ҳўжамат эгалари бўлган Советлар эса юқори партия ташкилотларининг иж-росини эдилар холос.

Бунинг натижасида якка ҳўжимлик — бошқаришнинг маъмурий-бўйруқбозлик ус-луби қарор топдики, бу ҳалқ ҳўжалигининг издан чиқиши-га, аҳоли турмуш фаровонли-гининг пасайишига олиб ке-лди.

Айримлар содир бўлган тангликнинг сабабчиси пар-тия, деб уни қоралашга ўт-моқда. Асло ундаймас. Агар Коммунист партия бўл-маганида мамлакатимизда қайта қуриш ҳам, демокра-тия ҳам бўлмади. Илгарги хатоларни тушуниб етиб, уни бартараф этишга астой-дил бел болаган партиями-згина катта иқтисодий ўзга-ришларни амалга оширмоқ-да.

Ҳозир жойларда ҳўжи-матга маҳаллий ҳўжимат раҳбарлик қилмоқда. Ҳўжа-ликларга тўла мустақиллик берилаётди. Маҳаллий аҳа-миятга молик қўлдан-қўл масалалар Советлар томо-нидан мустақил ҳал этила-ётганлиги партиянинг ҳам бевосита ўз иши билан шу-ғулланишга олиб келмоқда.

Лекин бу, партия ҳалқ ҳўжалигини юксалтириш, жумҳуриятимиз иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, ҳалқимизнинг турмушини юксалтиришда асосий роль ўйнамайдиган, дегани эмас. А-қинча, шу жиҳатдан қара-ганда Компартия Ҳаракат дастури мумкин аҳамият касб этади.

Мен коммунист сифатида Ўзбекистон Коммунист партиясининг Ҳаракат дас-турини қўлаб-қувватлайман. Шу билан бир қаторда партия ташкилотларининг марказлашган фондига ўт-казишга тақсир қилинган.

К. АДНАЕВ, Тошпи Ангрэн умумтеш-хона куланининг сиёсий иқтисод фани ўқитувчиси.

Ўзбекистон Компартияси-нинг Ҳаракат дастури лойи-ҳасида «Иқтисодийнинг ин-сон эҳтиёжлари томон туб бўрилишини таъминлаш, ижтимоий адолат принци-пларини қарор топтириш биз-нинг стратегик йўналишимиз», деган сатрлар бор. Ҳақиқат-дан ҳам одамлар эҳтиёжини қондириш олиқ мақсаддир.

Ҳўжалигимизда озиқ-ов-қат маҳсулотлари етишти-лади. Чорвадорлар давлатга ўшш, қорақўл тери, жун

сотиш йиллик режаларини ошириб ундолдилади. Отар-қалда маҳсулдорлигини оши-риш таъминланаётганлиги учун чўпон-чўлиларнинг манфаатдорлиги ортомқда, бунда ижара усули жуда кўп келаётди.

Ҳозир қишлоқ намунали ўтмоқда. Қўтон ва бостир-

МОҲИЯТАН ХАЛҚЧИЛ

Ўзбекистон Коммунист партиясининг Устави, Ҳа-ракат дастури лойиҳалари жумҳурият сиёсий ва иқти-содий мустақиллигин

Хар галгидек сессия материалларини синчиклаб кўздан кечирар эканман, халқимизнинг машаққатли меҳнат қилиб, кўнглидагидек тўйин-сочин эмас, анча оғир ҳаёт кечираётганини кўнглимдан ўтказаман. Депутат ўз сайловчилари олдидagina эмас, балки бутун Ўзбекистон жумҳурияти халқ олдига тўла жавобгарлигини ҳис қилган ҳолда сессияга тайёргарлик қўриши кераклигини дилмига туюмдан.

Биз қаерда ишламайлик, қандай машғулот билан шуғулланамиз, ҳар биримиз ота-онамиз, фарзандларимиз, келажак авлодларимизнинг ҳаёти ахши ўтсин, жабр кўрмасин, меҳнатга яраша роҳатини кўрсин деган умидда яшаймиз. Лекин не ажаски, ҳамма орзу-умидларимиз рўёбога чиқавермайдими, балки баъзан пучқа чиқади. Меҳнатдан қўрқмайдиган, бағри кенг халқимиз ўз уйи, ўз жойида «дефолцияланган», чанг ютиб пахта етказгани ҳолда оғир меҳнати ҳисобига «чақа танга» олиб кун кечирдик, биз депутатлар бунинг ҳеч қачон унутмаслигини мени керак.

Очғини айтишим керак, биз — депутатлар имкониятларимиздан ҳали тўлалигича фойдалана олмаётимиз. Бу уринда мен Иттифоқимизнинг бошқа минтақаларидаги аҳвол ҳақида тўхталмай йложим йўқ. Батзи бир жумҳуриятларнинг божхона хизма-

тини чегара бўйлаб кучайтиришлари, ўз армияларини шоша-пиша тузабошлашлари, Москва ва Ленинграддек азим шаҳарларда бўлар-бўлмаш мингбозликлар билан банд бўлишлари, кўнглида бошини берк қўчага бошлаш учун бўлаётган ҳаракатлар, албатта, ҳаётимизга салбий таъсир этмоқда.

Демократия ниқоби остида жумҳуриятимизда бўлаётган, азгу ният билан қийин шаронда амалга оширилаётган ҳар бир яхшиликка зарба бермоқчи бўлаётганлар ҳам топилиб турибди. Улар марказий матбуот орқали ҳам, батзи бир йилгишларда ҳам ўзларининг ниятларини ошқорлаб айтишди. Ўзбекистон жумҳурияти Олий Кенгашининг 3-сессияси номига «Интерсоюз» норасмий ташкилоти номидан ёзилган мактуб фикримнинг далилидир. Ўзбек халқига «миллатчи» тамғасини босмоқчи бўлаётганларга мен сессия минбаридан айтиб беришганим яна тақдорломқўшиман. Юнус-ободлик бир кўли йўқ Обид-жон амаки ўзининг 4 фарзанди (2 ўғил, 2 қиз) бўлатуриб, яшаш шароитининг ўта оғирлигига қарамай, рус босқини ўғил қилиб олиб, тарбиялади. Унга Қоюмжон деб исм қўйди, ўзбек қизини келин қилди, саккиз нафар невараси кўрди, Мана сизга эртасиким ҳақиқат, мана сизга ўзбек халқининг «миллатчилиги», мана сизга ўзбекча

диёнанинг асл моҳияти! Яна бир эртасиким ҳақиқат: урушнинг оғир йилларида Ўзбекистонга қизил вагонларда юборилган қрим тарафларини ўша вақтдаги Ворошилов (ҳозирги Тошкент) районидаги К. Маркс) номли

тирмоқчи бўлишгаётди! Бизнинг қонимизда ҳам, жонимизда ҳам, авлоду аждодларимизда ҳам миллатчилик бўлган эмас, бўлмади ҳам. Ўзбек халқининг бошқа миллатлар билан жондош, аҳил, бегараз қўлини

шаҳар ва ноҳия халқ депутатлари олдига ҳал этиш учун сайловчилар кўп талаб ва илтимослар билан мурожаат қилдилар. Сайловчилар талаблари асосида баъзи бир йиллик ва халқ учун зарур ишлар бажарилди ёки бажари-

рилиш ўрнатиш ишлари туғалланди. Ҳозирги вақтда 96-мактаб учун жисмоний тарбия биноси лойиҳаси тўзилипти ва у 1992 йилда қурилади, нисга тушади. Бир неча кўчаларга канализация қуриш лойиҳалари тайёрлан-

керак. Ўйлаётганим уларни бажариш учун давлат идоралари ва маҳаллий Кенгашлар талай ишларни сидқиқилдиан бажаришлари керак.

Ўтган йил икки ой ичда бизнинг қурилиш, архитектура, уй-жой, коммунал хўжалик ва ободонлаштириш қўмитамиз маданият, фан, халқ таълими ва маданий мероси асраш ҳамда соғлиқни сақлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш қўмиталари билан биргаликда жойларда қўрилишнинг бориши, унинг сифати ва моддий таъминоти масалаларини кўриб чиқди. Қишлоқ жойларида ҳали кўпгина мактаб ва болалар муассасаларининг ҳозирги талабга мувофиқ жавоб беришмаслиги, уларнинг кўпчилиги бузилиш арафасида эканини комиссия ўзининг қарориди қайт этиб ҳамда бу ҳолатдан чиқиш йўллариини теъза ҳал қилишни жойлардаги мутасадди ўртоқлардан, қурилиш вазирлигидан қатъий талаб қилди.

Қурилиш материаллари таъминоти жумҳуриятимизда нозор аҳволда. Ўғоч материаллари 9 ойда ўттиз фоиз атрофида олинган. Ўзбекистон жумҳурияти Бинокорлик материаллари саноати вазирлиги, ССЖИ халқ депутатлари ўртоқ И. Искандаров қўмита мажлисида жумҳуриятимизнинг табиий бойликларида қурилиш материаллари иш-

лаб чиқариш корхоналарини тезлик билан ривожлантириш, шу йўл билан қурилиш ишларини яхши йўлга қўйиш мумкинлигини айтиди. Қўмиталарнинг қўшма йиғилишлари томонидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ҳар бир қонун жумҳуриятимизда сессиялардан бир неча кун илгари депутатларимизга тарқатилган маълумотда бошқа томи сессияларда мунозаралардан ўтиб қараб қилинар экан, у инсон ҳаётини асраш, унинг ҳуқуқларини поймол қилмасликка қаратилди. Шу қонуннинг бажарилишига эришиш ҳар бир депутатнинг асосий бурчидир. Ана шундай қонунларнинг бир нечаси Ўзбекистон ССЖИ Олий Кенгашида XII чакрини 3-сессияда қабул қилинганидан сўнг, матбуотда эълон қилинди. Бу қонунларнинг бажарилишини таъминлаш учун ҳар биримиз ўзининг депутатлик ҳуқуқларимиздан тўла фойдаланган ҳолда иш тутмоғимиз даркор. Замон талаби шунинг тарқоз этади.

А. ҒУЛОММАХМУДОВ, Ўзбекистон ССЖИ халқ депутати, **ЎзССЖ Олий Кенгаши қурилиш, архитектура, уй-жой-коммунал хўжалик ва ободонлаштириш қўмитаси** таъйинлов комиссиясининг раиси.

ЗАМОН ТАЛАБИ

Депутатлик
қарзини
қандай
узятмиз?

қўлга бериб яшаётганини кўра олмайдиган. Иттифоқда қимматчилик, йўқчилик авж олиб бораётган бир пайтда, жумҳуриятимизда бир мунча тўқчиликни кўролмаётганларнинг, найрағларини бу! Парламент аъзоси сифатида сизларнинг ҳар бирингизни ўз яшаш, ишлаш жойларингизда ҳар хил сафсатабозликка ишонмасликка қақираман. Жумҳуриятимиз раҳбарияти халқимиз бошига оғир кунлар тушмаслиги учун бор кучини сарфлаётганига тан бермай йложимиз йўқ.

Сайловчилар билан бўлган учрашуларда жумҳурият,

рилиш учун тегишли ташкилотларда лойиҳалар тузилди. Булар ичда Тошкент шаҳрининг гвардия полковниги Хўжаев кўчасидаги «Горбикомбинат»нинг собиқ икки қаватли биносиди болалар поликлиникаси вужудга келипти. Ҳозир ремонт ишлари жадал олиб бориляпти. Тошкентдаги Янгитириқ, 1-Кисловодск, 2-Кисловодск маҳаллаларида ўқув йили очилишига 143-мактаб капитал ремонт қилинди ва ўқувчилар учун зарур шароитлар яратилди. 63-мактаб биносиди қишки иситиш ускуна-

ди ва 1991 йил қурилиш режаларига киритилди. Федеров кўчасида эса бу иш шу йилнинг ўзида бажарилди.

Аҳолини мева ва сабзавот билан таъминлашни яхшилаш учун Энгельс ва Шаҳристон қўчалари туташган жойда мева-сабзавот дўкони, Туркқўрғон ва Кисловодск-1 маҳалласидаги сайловчилар талабномасига биноан Ишчилар шаҳарчасида оталар чойхонаси ёнида дорихона қад ростланди.

Бирок ҳали сайловчиларнинг яна анчагина талаб ва илтимослари бажарилиши

қўшимча маблағларни қидириб топиш, маориф тараққиётининг барча зарур нормативларини ишлаб чиқиш ва белгилаб қўйиш, жумҳурият маориф, махсус ва илмий дастурини маблаг билан таъминлаш шароитларини излаш муҳим бўлиб қолди.

Бутунинг кунда мавжуд барча «туноқлар учун» олий мактабни айбаш урфга айланиб бораётди. Гўё мактабга жамиятнинг шундай оғир аҳволга олиб келган лаёқатсиз мутахассисларни тарбиялаб чиқарганимиз. Бу қисман ҳақиқатга яқин. Лекин ҳозирги кунгача шаклланиб келган олий ўқув юртилари принциплари ҳақидан эриш ва андозасиз фикрловчи одам-

лаштириш арафасида билвосита янги мустақил, хўжалик юритиш соҳасида давлатга нисбатан боғлиқ бўлмаган янги иқтисодий бирикмалар пайдо бўлади. Шундай шароитларда янги ўқув-таълим бирикмалари, масалан, ўрта ва олий тижорат мактаблари пайдо бўлиши эҳтимолларини ҳам назардан қочирмаслик керак. Шундай ўқув юртилари ҳусуслилаштирилган бирикмаларни мутахассис кадрларга бўлган эҳтиёжнинг қондирида ва давлатга олий ўқув юртиларини бюджетдан қўшимча маблаг билан таъминлашни қўлайтириш имконини беради.

Мол-пул муносабатларини ривожлантириш халқ маорифида, жумладан, олий мактабда янги шакл ва бирикмаларнинг пайдо бўлишига олиб келади. Шу муносабат билан яқин орада Олий мактаб тўғрисида жумҳурият қонунини (ёки ЎзССЖ Президентининг Фармони) ишлаб чиқиш мақсада мувофиқдир. Унда мулкчиликнинг ранг-баранг шакллари ҳисобга олган ҳолда олий ўқув юртиларининг умумий мақсад ва ва-зифаларини янгидан белгилаш, уларнинг эҳтимол тутилаётган соҳалари ва иқтисошлашувини кўзда тутиш, зарур нормативлар, маблаг билан таъминлаш шароитлари ва бошқа назарий масалалар ақс этиши лозим.

Жумҳуриятда янги, кўп қиррали ўқув юрти ташкил этиш зарурати пийиб етилди. У бироз вақт ўтиб, бозор муносабатларида жумҳурият ўқув ва илмий-тадқиқот марказига айланиши мумкин. Унинг ташкилий бирикмалари ўзгарувчан бўлиши, иқтисодий оқил ва кенг тармоқли энг олий маладаги мол-пул муносабатлари мутахассисларга эҳтиёж ўзгариши билан алмашиб турадиган бўлиши зарур. Унинг қўлиётлари ва бўлимлари ички, тақшиқ иқтисодий алоқалар, реклама ва бошқа соҳаларда менежерлар, ишбилармонлар, молиячилар, тижоратчилар тайёрлади. Марказнинг профессор-ўқитувчилар таркиби қаттиқ танлов асосида бутланиши ва улар яқна тартибдаги шартномалар асосида ишлашлари зарур.

Мазкур марказнинг иқтисодий мулохазаларга кўра тузилганидан ва беқор қилинганидан илмий-тадқиқот лабораториялари мутлақо хўжалик шартномаси асосида фаолият кўрсатиб, ўқув жараёни ва турмуш реалликлари ўртасида болгонлиги бугун ролини ўйнайди. Шунингдек, улар қўшимча молиявий тушумларнинг пухта ва барқарор манбалари бўлиб қолади. Жумҳуриятда шундай бозор муносабатлари марказининг тузилиши амалий жиҳатдан барча масалаларни индиан-итнасигача ўйлаб, ишлаб чиқишни тақозо этади. Бирок уни ташкил қилишда кечинки мумкин эмас. Чунки айна мана шундай марказ билимдор мутахассислар тайёрлаш ўчоғи бўлиб қолмай, балки янгича илмий гоғлар ва амалий ишларнинг му-жассамси бўлиб қолади.

Шундай қилиб, бозор муносабатларига ўтиш даври олий мактабни ривожлантиришга доир янги ёндашуларни зудлик билан ишлаб чиқиш, унинг учун янги йўналишларни белгилашни талаб қилади. Олий мактаб тараққиёти ўз моҳият-эҳтибори ва шаклига кўра даврдан олдинроқ юриши лозим.

М. МИРСАИДОВ, иқтисод фанлари доктори, профессор.

БОЗОР МУНОСАБАТЛАРИГА УТИШ АРАФАСИДА

Ўзбекистон саноатининг ўнлаб тармоқлари ҳозирги кунда 1 минг 600 дан ортиқ ишлаб чиқариш ва илмий-ишлаб чиқариш биришмалари, комбинат ва корхоналарини бириштиради. Уларда халқ хўжалигини банд бўлган барча ишловчиларнинг қарийб бешдан бири меҳнат қилади; саноатнинг асосий ишлаб чиқариш жамғармаси қарийб 22 миллиард сўмга тенг, саноат тармоқларида олинётган ялли иқтисомий маҳсулот 27 миллиард сўмдан ортиқдир; жумҳуриятда яратилаётган миллий даромадининг учдан бириндан ортиқроғи саноат тармоқлари ҳиссасига барабардир.

Жумҳуриятнинг қишлоқ хўжалик соҳасида 800 дан ортиқ жамоа хўжалиги, мингдан ортиқ давлат хўжалиги мавжуд бўлиб, уларда қарийб 2 миллион киши меҳнат қилади; тармоқ ишлаб чиқариш жамғармаларининг қиймати 33 миллиард сўмга яқиндир. Ялли иқтисомий маҳсулот эса бу тармоқда ўн миллиард сўмдан ортиқни ташкил қилади.

Ўзбекистон халқ хўжалиги қурилиш комплекс саноатининг катта қувватларига эгадир. Бу тармоқ корхоналари йилга 5,6 миллион тонна цемент, етти миллион кубометрга яқин темир-бетон қўрилмалари ва буюмлари, икки миллиард донадан ортиқ гирш, қарийб ўн миллион квадрат-метр линолеум ва сопол плиталар, бошқа қурилиш буюмлари ишлаб чиқармоқда.

Жумҳуриятда Шўро ҳокимияти йилларида темир йўл, автомобиль ва ҳаво транспорт, почта, телеграф ва телефон алоқаси, давлат, кооператив ва колхоз савдоси, маийш хизмат кўрсатиш системасининг нисбатан кўдратли бирикмалари шаклланди. Буларнинг ҳаммаси жумҳуриятда иқтисодий мустақилликка эришиш учун йиллик базавий омилар мавжудлигидан далолат беради.

Шу билан бирга жумҳурият асосий иқтисомий-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича ўртача Иттифоқ даражасидан анча орада қолмоқда. Масалан, жон бошига ялли иқтисомий маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича Ўзбекистон мамлакатда ўн иккинчи ўринда аҳоли жон бошига миллий даромад ҳисил қилиш бўйича эса республикада ўртача Иттифоқ даражасидан икки баравар камдир. Бундай нохуш аҳвол сабаблари кўп. Аммо улардан энг асосийси шунки, Ўзбекистон иқтисодиёти сўнгги йилликларда байонда бир томонлама ривожлантириб, асосан ҳам ашё ишлаб чиқаришга мослаштириб қўйилди. Иқтисодиётимиз комплекс ривожланиши ҳақида гап-сўзлар няхотда кўп бўлишига қарамай, ана шундай тараққиёт йўлига тушиб олишга амалда йўл қўйилмади.

Мамлакатни ривожлантиришнинг унитар шакли амалда турили минтақаларнинг иқтисомий-иқтисодий, табиий иқлим, миллий ва бошқа ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олмасдан охир-оқибатда жамият ҳаётининг ҳамма соҳаларида таъминот вазиятини келтириб чиқарди.

Йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этиш йўлида жумҳурият раҳбарлиги ҳеч қандай чоралар кўрмади, дейиш хато бўлур эди. Ҳозирги беш йилликнинг сўнгги йилида жумҳурият органлари, маҳаллий ҳокимият ва меҳнат жамоаларининг куч-гайратлари тўғрисида Ўзбекистонда халқ хўжалигининг асосий тармоқларини муваффақиятли урдалади. Айна пайтда жумҳурият мамлакатининг бошқа ҳар қандай минтақасидан фарқли равишда маҳсулот етказиб бериш бўйича иттифоқ ва жумҳуриятлараро тузилган барча шартномаларни оғишмай бажармоқда. Лекин мамлакатдаги иқтисомий-иқтисодий вазиятни тубдан соғломлаштириш туриб, жумҳуриятда қабул қилинаётган тадбирлар етарли са-

мийнинг тараққиёти тўғрисида ўйлаш мумкин эмас. Бу ерда маориф ва маданиятга бюджет маблағлари беришда қолдиқ принциpidан воз кечиш лозим.

Америкалик тадқиқотчилар хисоблашча, маорифга берилаётган капитал маблағлар иқтисодий ўсиш суръатларининг амалда 40 фоизгача бўлган даражасини таъминламоқда. АҚШда 1987 йилда халқ маорифига давлат бюджетининг 28,6 фоизини сарф этилгани тасодифий эмас, Малайзияда бундай харажат учун бюджетдан 17,8 фоиз, Ўзбекистонда эса атиги 17 фоиз ажратилди, холос.

Олий ўқув юртиларимиз кўпчилигининг моддий база-

профессор-ўқитувчилар туркуми қаерда улар ижоди учун қўлай ва муносиб шароитлар яратилган бўлса, ўша жойда юқори сифат билан ишлашга эришади. Агар шундай шароит яратилмаган бўлса, «ақллар кетиб қолиши» сингари манзара рўй беради. Биз бунини ривожлантирган мамлакатлар мисолида кўрашимиз ва ўзимизда ҳам ҳис қила бошлаш мумкин. Бозор муносабатларига ўтиш, мамлакат ичда рақобатлашув пайдо бўлиши билан шундай шароитда ҳақиқатан ҳам ақлларнинг кетиб қолиши табиий ҳол. Бундан фақат профессор-ўқитувчилар туркуми, аспирант ва талабалар учун юқори унум билан ишлаш муҳитини яратган минтақалар олий макта-

ка юз тутиш оқимлари кузатишмоқда. Марказдан қочувчи сийси қўчаларнинг таъсири остида минтақаларда хўжалик алоқалари бузилиб, истеъмол бозорининг аҳоли нозорлашмоқда. Ранг-баранг тарихий аъёнлар ва табиий-иқтисодий хусусиятларга бой бўлган ССЖ Иттифоқидек қўлимиллати мамлакатда иқтисомий-иқтисодий қурилиш билан ўтган ўн йилликлар айрим

минтақалар ва миллий тузилмаларнинг иқтисомий-иқтисодий ривожланишида - тегишлилик бўлгани ҳақида гувоҳлик бермоқда. Бу шунинг аниқлиги, ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришиш учун нафақат дастлабки марралар, балки унга эришишнинг базавий омиларни иттифоқдош жумҳуриятлар учун бир хилда эмас. Бу борада Ўзбекистон ССЖдаги аҳвол қандай!

Умумтаълим ва олий мактабни чқуриш ислоҳ қилиш шу куннинг долзарб вазифаси

Миллий аъёнларни ривожлантиришда жаҳон тажрибасидан фойдаланайлик

Қўлай ва муносиб шароит яратилган ерда иш сифатли бўлади

Халқ таълими янгича ёндашув тақозо этапти

ОЛИЙ МАКТАБ ВА ИҚТИСОДИЁТ

МАМЛАКАТДА кейинги йилларда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳот кўпгина натижаларни бермаганилиг бугунги кунда нафақат иқтисодик олимларга, балки амалиётчи мутахассисларнинг кўпчилигига ҳам мутлақо аён бўлиб қолди. Амалда барча ишлаб чиқариш ва ишлаб чиқариш бирикмаларида иқтисодий тангик-

си тўғрисида фақат танқидий сўзларни айтиш мумкин. Олий мактабларнинг илмий ва ўқув лабораторияларида замонавий компьютер техникаси еттишмаслиги, кўпгина унинг мавжуд эмаслиги шунга олиб келдики, асосан ахборот технологияси заминиди ривожланувчи илм ва техника соҳаларида ишлаш фавқуллода қийин бўлиб қолди. Саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришдаги фан-техника тараққиётининг қўлга йўналишларидаги қолдиқимиз мана шундандир. Агар олий мактабга молиявий харажатлар тўғрисида гапирш лозим бўлса, айрим рақамларни тилга олиш лозим. Жумҳуриятимизда битта талабани ўқитиш учун йиллик харажат 500 сўмга боради, бу мамлакатдаги шундай кўрсаткичдан 1,6 баравар камдир. АҚШда бу рақам ССЖИдагига нисбатан 6,4 баравар, Буюк Британияда 4,8, Японияда 4,7, ГФНда эса 3,4 баравар юқориди. Ўрни келганда айтиш керакки, жумҳуриятимизда олий ўқув юртиларига яратилган бюджет маблағлари шундоқ ҳам камлигига қарамайдан у сўнгги 20 йил мобайнида қарийб 2 фоизга камайтирилди. Бозор иқтисодиёти шароитларида шундай ёндашув сақланиб қолса, бу олий мактабимизни турғунликка, ҳатто ҳалокатга олиб келиши аниқ.

Ҳозир айримлар бозор иқтисодиёти шароитида олий мактаб бошқалар билан тенг асосларда ўзларининг ҳаёт кечирлишлари учун қўшимча маблағлар топа олашадилеб ўйлашди. Бундан хавфдор мулоҳаза бўлмаса керак. Бозор муносабатлари энг аввало, ноинлаб чиқариш соҳасига мансуб бўлган ҳодимлар ва аҳолининг камҳарж қатламларига оғирлиқ келтириши аён-кў! Ҳукуматчи, олимлар, талаба ва аспирантлар айна ана шу рўйхатга қиради. Бу ўринда жаҳоннинг барча мамлакатларида маориф ва фан ҳамшиша давлат томонидан қўллаб-қувватлангани ва муҳофаза қилиб келинганини унутмаслигимиз керак.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Ҳамшиша ва ҳамма мамлакатларда олий ўқув юртилариди

ка юз тутиш оқимлари кузатишмоқда. Марказдан қочувчи сийси қўчаларнинг таъсири остида минтақаларда хўжалик алоқалари бузилиб, истеъмол бозорининг аҳоли нозорлашмоқда.

Ранг-баранг тарихий аъёнлар ва табиий-иқтисодий хусусиятларга бой бўлган ССЖ Иттифоқидек қўлимиллати мамлакатда иқтисомий-иқтисодий қурилиш билан ўтган ўн йилликлар айрим

минтақалар ва миллий тузилмаларнинг иқтисомий-иқтисодий ривожланишида - тегишлилик бўлгани ҳақида гувоҳлик бермоқда. Бу шунинг аниқлиги, ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришиш учун нафақат дастлабки марралар, балки унга эришишнинг базавий омиларни иттифоқдош жумҳуриятлар учун бир хилда эмас. Бу борада Ўзбекистон ССЖдаги аҳвол қандай!

Умумтаълим ва олий мактабни чқуриш ислоҳ қилиш шу куннинг долзарб вазифаси

Миллий аъёнларни ривожлантиришда жаҳон тажрибасидан фойдаланайлик

Қўлай ва муносиб шароит яратилган ерда иш сифатли бўлади

Халқ таълими янгича ёндашув тақозо этапти

ларга эҳтиёж сезмаган системанинг бир парчаси эканлигини эсдан чиқармаслик керак. Олий мактабдаги илмий педагогик кадрлар шўнча ўзгаришга ўхшаган шўнча гирдларни тарбиялаб чиқардилар. Аммо айна пайтда шу систематга қарши ўлароқ, ҳар қалай ёрқин шахслар етишиб чиққанлиги бизга бир қадар таскин беради.

Шу муносабат билан олий мактабда биз кимларни ва қандай тайёрлашимиз лозимлиги ҳақида умумий доираларда бўлса ҳам таълим қилишимиз ортиқча бўлади назаримизда.

Ҳозир жумҳуриятнинг 45 та олий ўқув юртида 22 та гуруҳ иқтисосчиларни бўйича 310 мингдан ортиқ талаба таълим олмақда. Бирок илмий техника тараққиёти устун йўналишларини белгиловчи алоҳида иқтисослар гуруҳининг салмоғини олиб қарайдиган бўлсак, манзара анча қувонарли эмас: электрон техника, электрон роботозилик ва автоматика бўйича 1,7 фоиз, радио техника ва алоқа бўйича 1,2 фоиз мутахассис тайёрланипти, холос. Ахборот техникаси тармоғи мутахассислари амалда тайёрланаёпти. Озиқ-овқат маҳсулотлари технологияси бўйича 1,1 кенг истеъмол моллари технологияси бўйича эса 2 фоиз мутахассис тайёрланипти, холос.

Жумҳурият судлари, прокуратура ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари га малакали кадрлар етишмаяпти. Ҳозирги беш йилликда ҳуқуқ итисоси бўйича талабаларнинг салмоғи 1,6 фоиздан бир фоизга камайтириб юборилди. Иқтисодиёт мутахассислиги бўйича талабалар салмоғи 11 дан 8 фоизга тушириб қўйилди. Булар фақат миқдорий кўрсаткичлар холос.

Масаланинг сифат жиҳати қандай? Айрим ўқув дастурлари билан дастлабки танишув кишида ачинаш уюғтади. Худди реал ҳаёт ғўе бундан беш йил олдин ғўе турғунлик босқинида қотиб қолгандек таассурот қолди бўлади. Мисолга ўтайлик: иқтисодиёт бўйича амалий машғулотлар бўйичада ҳам шундай мавзудлар ўйнаб

минтақалар ва миллий тузилмаларнинг иқтисомий-иқтисодий ривожланишида - тегишлилик бўлгани ҳақида гувоҳлик бермоқда. Бу шунинг аниқлиги, ҳақиқий иқтисодий мустақилликка эришиш учун нафақат дастлабки марралар, балки унга эришишнинг базавий омиларни иттифоқдош жумҳуриятлар учун бир хилда эмас. Бу борада Ўзбекистон ССЖдаги аҳвол қандай!

Умумтаълим ва олий мактабни чқуриш ислоҳ қилиш шу куннинг долзарб вазифаси

Миллий аъёнларни ривожлантиришда жаҳон тажрибасидан фойдаланайлик

Қўлай ва муносиб шароит яратилган ерда иш сифатли бўлади

Халқ таълими янгича ёндашув тақозо этапти

сабатлар ҳодимларнинг шундай бир типини талаб қилади, ҳозир на мамлакат, на жумҳурият маориф системаси амалда уни тайёрлаётгани йўқ. Бозор муносабатлари касб тайёрларлиги, билимдорлик, кишиларнинг умумий маданият доираси муаммоларига янгича муносабат бўлишни талаб қилмоқда. Янги шароитларда бу инсоний фазилатлар устун сифат кўрсаткичлари бўлиб қолиши керак.

Ақс ҳолда, биз энг янги технологияни тўла эғалал

Эллик беш ёшга қўйилган бемор ноҳия шифохонасида келтирилганда оғирлигини зўридан у беҳуш ҳолатда эди. Унга зудлик билан тиббий ёрдам кўрсатилди. Бемор араб кўзини очиб, қовурғасининг тағида қаттиқ оғриқ пайдо бўлганини ва азоб бераётганини илтижо билан тўшунтирди. Шифокорлар меъдада яра бор, деб фарз қилишди. Даво чоралари белгиланди.

Аммо беморнинг аҳолида ўзгариш сезилмади. Тиббиётчилар фикри ўзгариб, беморнинг жигарини текшириб қўйишди. Улар ана аниқ бир тўхтам фикрга кела оlishмади. Чунки ун қовурғасида меъданинг чиқиб қисми, ўн икки бармоқли ичак, жигар, ўт пуфаци ва йўғон ичакнинг юқори қисми жойлашган. Касаллик аъзоларнинг қайси бирда эканлигини аниқлаш учун тиббиётчилар анча уринишди. Беморнинг ҳоли эса танг. Шифохона врачлари беморнинг зудлик билан Тошкент давлат тиббиёт олий билимгоҳининг нур диагностика ва нур билан даволаш бўлимига юборишга қарор қилишди.

Олий билимгоҳнинг маҳкали шифокорлари беморнинг меъда ва ичакнинг рентген нурлари билан текширилди. Касаллик йўқлиги тасдиқланди. Оғриқ эса бемор ҳолини ҳамон оғирлаштирди. Шунда улар бемор организмга махсус контраст моддалар бериб, ўт йўллари рентгенологик тасвири олишди. Аҳоли аён бўлди-қолди. Беморнинг ўт пуфацида юздан ортиқ майда тошлар борлиги аниқланди. Бемор дарҳол жарроҳлик бўлимига етказилди. Операция муваффақиятли ўтди. Беморнинг ҳаёти сақлаб қолинди. Бир ҳафтадан сўнг бемор оёққа турди.

Тошкент давлат тиббиёт олий билимгоҳининг нур диагностика ва нур билан даволаш кафедрасининг жамоаси рентген нурлари билан ўт йўллари касаллигини

Фанимиз заҳматкашлари БИР ОИЛАДА ТЎҚКИЗ ОЛИМ

тектириш учун янги усуллар ишлаб чиқилди. Шу пайтгача беморларнинг бундай кўринишдаги касаллигига аниқ ташхис қўйишда даволувчи врачлар ҳам, жарроҳлар ҳам катта машаққат билан касаллик турини аниқлашларига чек қўйилди. Ҳозир Иттифоқимизда ҳар йили қизил унғач, меъда ва ичак яраси, хавфли ўсмалар билан оғирган 20 мингдан ортиқ бемор худди мана шу усулда касалликларни аниқлаб, жарроҳлик йўли билан дарддан фориғ қилинади.

Операциядан сўнг меъда ва ичакларда физиологик фаолият ўзгаради. Операция усулининг қайси бири яхши

натига беришини мукаммал ўрганишда ҳам рентген нурлари орқали кузатувлар олиб борилади. Бундан ташқари қизил унғач, меъда ва ичак икки бармоқли ичакларда учрайдиган яра ва хавфли ўсмаларнинг операциядан сўнг қайта пайдо бўлишини махсус аппарат — фиброскоп ёрдамида текширилади. Бу ерда мутахассис ва олимлар меъда ва ичак касалликларининг аломатларига, асосланиб, касаллик жадвалини тўздилар. Ҳозирги кунда бу жадвал барча даволувчи врачлар учун қўлланма сифатида хизмат қилмоқда.

Инсон ички аъзоларининг турли касалликларини ра-

тулма юрак порогини аниқлаш, ультра товуш асбоби кенг қўлланилмоқда.

Кафедра жамоасининг эришган бундай қувончли натижаларида биринчи ўзбек рентгенолог, ССЖИ Тиббиёт фанлари академиясининг мухбир аъзоси, жумҳуриятда хизмат кўрсатган фан аربоби, тиббиёт фанлари доктори, профессор Жа-лол Махсумовнинг алоҳида хизмати бор. Профессор Ж. Махсумов раҳбарлигида кўп йиллик илмий-тектириш натижалари бемор касаллигини аниқлашда кенг қўлланилаётган рентгенологик усуллар Иттифоқимизнинг деярли барча шифохоналарида яхши самара бераётди.

Етакчи олим қўллаб-йуллаган илмий-тектириш ёшлари Иттифоқимизнинг деярли барча шифохоналарида яхши самара бераётди.

Етакчи олим қўллаб-йуллаган илмий-тектириш ёшлари Иттифоқимизнинг деярли барча шифохоналарида яхши самара бераётди.

илмий уивонини олишга эришган. Унинг раҳбарлигида 40 нафар тиббиёт фанлари номзоди, фан доктори етиштирилди. Ж. Махсумов 200 дан ортиқ илмий мақола, 13 монография муаллифидир. Бу илмий ишлар, монографиялар, рентген-радиологиянинг муҳим соҳаларига бағишланган. Мураббий жумҳуриятимиз, Иттифоқимиз ва халқаро симпозиумлар, илмий конгресс ва кенгашларда маърузалар қилган, фанининг муҳим муаммоларини ҳал этишга ундаган.

Махсумовлар оиласини шифокорлар сулоласи дейиш мумкин. Унинг оиласида икки нафар тиббиёт фанлари доктори ва етти нафар тиббиёт фанлари номзоди бор. Улар меҳнатсевар халқимизнинг соғлигини муҳофаза қилиш йўлида ҳармай-толай меҳнат қилмоқдалар.

А. ҲОЖИМАТОВ,
1-Тошкент давлат тиббиёт олийгоҳининг доценти, тиббиёт фанлари номзоди.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ДАВЛАТ ХАВФСИЗЛИГИ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон ССЖ Давлат хавфсизлиги комитети жамоатчилиги билан алоқа марказининг хабар қилишича, жумҳурият Давлат хавфсизлиги комитетида иқтисодий жиҳатдан зарар етказишларга қарши курашни, озиқ-овқат маҳсулотлари ва халқ истеъмоли молларини сақлаш, ташиш ва уларни сотишда тартиб ўрнатилган чекленган хизмати ва бўлинмаларнинг фаолиятига раҳбарлик қиладиган оператив штаб тузилди.

Бу иш ССЖИ Олий Кенгашининг «Мамлакатдаги аҳвол тўғрисида» 23 ноябрь кунини қабул қилган қарорига мувофиқ амалга оширилди. Бу ишга жалб этилган Давлат хавфсизлиги комитетининг ходимлари ўз куч-ғайратларини жумҳуриятимизнинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралари билан биргаликда аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва моллар билан нормал таъминлашга ҳалақит берувчи хатти-ҳаракатларни аниқлаш ва уларнинг пайини қирқиб, чет эллардан етказиб бериладиган ва чет элларга юбориладиган молларни назорат этишга, бу масалаларда бошқарув органларига, вазирликлар ва идораларга ҳар томонлама ёрдам беришга қаратилган.

Хабарда Ўзбекистон фуқаролари жумҳурият Давлат хавфсизлиги комитетининг фаол қўллаб-қувватлашларига ва унинг мамлакат Олий Кенгашининг муҳим қарорини рўйбога чиқаришга қаратилган ишда амалий ёрдам беришларига умид билдирилди.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

ШАХМАТ:

ДАЪВОГАР ИСТЕҲКОМИ

● Лион шаҳрида жаҳон чемпиони Г. Каспаров билан тож даъвогари А. Карпов ўртасида ўтказилган баҳсининг иккинчи босқичи қизгин паллага кирди. 16-учрашув тақдирини муҳлисларнинг эътиборини тортди. Босис, ўйин иккинчи марта кенитирилди. Чемпион ўзининг 89-юришини азоб қўйди. Лекин даъвогар бўш келмайдиган кўрнеди. Агар, Г. Каспаров оқ отни 67-матданга олиб ўтоса, қораларнинг истеҳкомини пўтут этиши мумкин. 17-учрашув эса бугунга мўлжалланган.

СПОРТЛОТО

● Бўлбўл ўтган 48-тираж ўйинларида қуйидаги ютуқли рақамлар қайд қилинди.

45 ден 6: 3, 7, 12, 23, 37, 41.
36 ден 5: 3, 21, 30, 31, 35.

СПОРТПРОГНОЗ

● 48-тираж натижаларини қуйидагича бўлади:
1—2, 2—1, 3—2, 4—X, 5—2, 6—X, 7—X, 8—1, 9—X, 10—1, 11—1, 12—X, 13—2.

Эслатма: биринчи рақам қоралар жуплиги, иккинчи рақам учрашув натижаси.

СОТАДИ

МАЪЛУМОТЛАР ОЛИШ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР: 78-85-44, 77-69-29, 72-00-94.

Қуйидагича таркибдаги «Электроника МС0585» шахсий электрон ҳисоблаш машинаси:

— МС 61 06.02 видеоинитор,
— система блок,
— МС 7004 клавиатура блоқи,
— МС 6503 графика қурилмаси,
— НМД (20МВ),
— НТМД МС 5305.

IBM PC билан мувофиқликдаги, қафолат даврида ва қафолат муқаддирда кейинги даврда ишга тушириладиган ва техника хизмати кўрсатиладиган сопроцессорини

ЕТКАЗИБ БЕРАДИ.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 78-09-41.
— ППЭХМ ЕС 1840/41, «Искра» — 1030, IBM PC/XT ларни рус ва ўзбек алифбосида ишлаш учун

КАМҚУСТИНИ ТЎҒРИЛАБ БЕРАДИ.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 67-39-80, 68-34-09.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинган: 700096, Тошкент шаҳри, Мўқимий кўчаси, 43-уй.

Телетайп 116520 «Плата».

ТАБИАТ ВА ИНСОН

Болаларнинг жони-дили

сини танламансан. Юқумли касалликка умуман чалинмайди. Собир ана билан хайрлашиб кетганимизда оркамдан «Баҳорда келсангиз, жуналарнинг ҳам суратга оласиз» деб қолди.

Баҳор кунларининг биринчи яна шу хонадон эшиги ёнидан ўтиб кетганимиз, неч кунда Собир ана билан бўлиб ўтган суҳбат ёдига тушди. Дарвоқе, зовур четдаги барра қанчалар орасида яна ўрданлар сузиб юрарди. Бирпас жониворларни

кузатиб турдим-да, сўнг эшик томон юрдим. Собир аканинг Шерзод ва Дилдора исмли фарзандлари айованда менга кўзи тушиб, пешвоз юрди.

Мен болаларга: «Ўрданларнинг бола оған бўлса суратга оламан» дедим. Болаларнинг нигоҳи қўлдангаги фотоаппаратга тушган ҳамоно заъилари ошиб, севирилди. Ўзлари парварши қилиётган жуналар билан расмга тушиб болалар учун мароқини-да!

— Бу менинг жуналарим.

— деди Дилдора нафас эшигини очиб, ичкарига кираркан, — Буларни ўзим ўрдангига очтирдим. Жуналарим ҳаммаси бўлиб, ўн битта.

Дилдора нафасдан ана ўрдан билан жуналарини ҳайдаб чиқарди. Мода ўрдан безовта «ага-ага»лаб, ортидан марнондай саф тортди эргашган болаларнинг ҳовли томон бошлади. Дилдора жуналардан бирини ушлаб, нафатда тутган ҳолатда суратга тушди.

Шерзод Дилдора ва мен

аввал пастан гуваля дёвор устига, ундан хашак гаврамланган оғил томига чиндик. Томдаги хашаклар орасида ин бўлиб, у ерда мода ўрдан тухумларини бағрига босганича бизни кузатиб ётарди.

— Чўқидимми? — сўрайман ҳадик аралаш Шерзоддан.

— Йўқ, чўқимайди. Жуда юв-вош, — деди улар бара-варига.

Шерзод тухум босиб ётган беозор ўрданнинг қўрғиғи ниндан олиб, қаршида жилмайганча «қани мени ҳам суратга олингчи» дегандек турарди.

Фотоаппарат мураббий «шири» этиб Шерзоднинг суратга олди.

Зоҳирмон ҲАЙДАРОВ.

«Ўрданларим — ўртоқларим!» суратларини муаллиф олган.

Йўлнинг сўл юзаси ўринзор. Қамиш, йўға, сувқалампир билан қопланган зовур Собир ана хонадонини ёнидан оқиб ўтади.

Кунинча тўлиб-тошган сув пасайган, зовур бўйидаги майсалар қировдан зумрад тусини йўқотган кезлар. Шу кунин Ойтовуқсой бўйларини айланмиш ниятида бораётган эдим. Атроф сокин. Шу пайт ичка эшикдан чиқиб келган бир гала ўрдан сокинлигини бузиб «ага-ага»лаб ўзларини сувга олди ва сўе ўтлари орасидан емиш қидира бошлади. Ўрданларини суратга олиш ниятида зовур қирғоғига яқинлашган эдимки, ичка эшикдан Собир ана чиқиб келди. У қўлдангаги фотоаппаратга ҳайрат ила боқаркан сўради:

— Ўрданларини суратга олсангиз, ука?

— Тошкент ҳайвонот боғида шундай ўрданни учратганим. Қаранг, бу ерда...

— Биласизми, бу паррандаларнинг қандай қилиб кўпайтиганини. Вурноғи йили жарбосилини журадан бир нар, бир мода жунасини олиб келганим. Пича катта бўлгунча натаида бондим. Мушун ва итга олдирмайдиган бўлганда шу зовурга кўйиб юбордим. Ҳозир еттига. Болаларнинг жонидили. Ўзлари парваршилаб, ўзлари боқибди. Ҳар йили баҳорда тухум бостириб, жуна очтирамиз. «Ўрданларнинг жунасини бир жуфт фериғ, боқиб кўпайтирай», деб сўраган ишчиболаларнинг райини қайтармайман. Бир нар, бир мода жунасини бериб юбораварман.

Собир ана билан зовур ёқасига тушдим. Йиқилган тол ёғочига кўйиб олиб, бўйидаги камалак рангли паррандани жило таратганича офтобда исиниб ётган бир жуфт ўрданни суратга олдим. Ўрданлар чўқимай, қўлдангаги фотоаппаратга қараб-қараб кўрарди.

— Бу ўрданларнинг асли ватанини биласизми? — сўради Собир ана фотоаппаратини гилофга солиб, зовур дўнглигига чиқиб кетганим.

Мен айтдим.

— Бу ўрданлар Жанубий Америкадаки олис қитъадан аввал Европа, кейин бошқа минтақаларга тарқалган экан. Аслида ўрта асрларда бу паррандаларни одамлар яхши билмишган дейишарди. Нима учун дейишарди? Чунки бу ўрданларнинг аёвойи алоҳи ўрмонларда пашган. Ўғушти жунасинидай мазали, шунинг учун одамлар овлашган. Хонақолаштирилган тухум қўйди. Бу жониворлар оқват ва сув ҳавза-

— Бир вақтда бир киши дедиким:

— Манинг бу ишларга тоқатим йўқтур.

Иброҳим деди:

— Саннинг ростлигинингдин таъжубу қилурман.

Нақлдорим, бир киши неча маҳал Иброҳимнинг сўзбетида бўлиб эрди. Вақтеки кетар бўлди. Иброҳимга дедиким:

— Эй ҳоҳам, манда ҳар не айб кўрган бўлсангиз, хабар қилингимки, ман ул айдидин ўзимни йироқ қўтай.

Иброҳим деди:

— Ман санда аёб кўрганим йўқтур, анинг учукиман ман санга дўстлук қўзи бирла қардим.

Нақл қилибдурларким, Рабна шайх Ҳасанга уч нимарса юборди: бир пора мум ва бир игна ва бир қил, яъни тўғи дедим мумдек бўлгил, ўзингн кўйдур, оламга ёрулуқ бергил ва бир игна янглиғ бўлгил, ўзингн барҳана [яланғоч] тутуб, элигин чокини ямагил, чун бу иккинчи бажо келтурсанг, эҳтиётдан ўзингн қил устида тутқинимки, қилгонинг бетил бўлмасин, яъни ҳайф кетмасин.

Келтирибдурларким, бир сартарош Иброҳимнинг бошини тутуб мўйлабин олди, ўшал вақтда Иброҳим бир мурғига дедиким:

— Бир нимарса бу сартарошга бергил.

Ул мурғид бир ҳамён олтин сартарош олдиға қўйди. Ул вақтда бир сойил келиб, сартарошдан бир нима тилади. Сартарош ўшал олтининг ҳамён бирла сойиға берди.

Иброҳим деди:

— Ул олтиндур!

Сартарош деди:

— Эй, бахил, ман анинг олтин эконини билладурман. Алгач имал қалб логани ал-мол, яъни гани улдурик, кўнгли бирла гани бўлган, не улки молли бирда бўлган. Ман ҳамёнин олтин бирла сойиға бердим, ман билмасам, олгон киши они яхши билмасми!

Иброҳим дедидур!

— Ман сартарошнинг бу сўзидин қилиб ва шармисор бўладур.

Нашрга таъйирловчилар

Х. ҲОМИДОВ ва И. ОСТАКУЛОВ.

Баш муҳаррир ўринбосари Т. Н. НАЖМИДИНОВ.

Рўзнома муҳарририяти: Х. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, С. Ф. МУҲИДДИНОВ, М. К. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБЕТАЕВ, О. ҲИҚМАТОВ.

Бўлимлар: Муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, сановат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-15-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Бўлимлар: Муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, сановат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-15-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»

(«Советский Узбекистан»)

Орган ЦК Компартии Узбекистана и Верховного Совета Узбекской ССР

ИНДЕКС 64583.